

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Pragmatika

Egyetemi tanév: 2026/2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Nyelvtudományi és Néprajzi-Antropológiai Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Mesteri képzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok
1.7. Képzési forma	Jelenléti oktatás

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Pragmatika			A tantárgy kódja	LMM1202
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	I.	2.5. Félév	2.	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórás	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					70
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					36
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórassal)					30
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórása					140
3.8. A félév összórása					196
3.9. Kreditszám					8

4. Előfeltételek (ha vannak)

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.1. tantervi	-
4.2. kompetenciabeli	Nyelvészeti alapfogalmak ismerete.

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP3	Professzionálisan kommunikál a kutatási és szakmai környezetben
CP5	Értékeli a kutatási tevékenységeket
CP8	Információk szintézisét készíti el
CP12	Segíti a tudás átadását
CP15	Alkalmazza a tudományos módszereket
CP19	Absztrakt módon gondolkodik
CP21	Tudatosan irányítja és fejleszti a saját szakmai előrehaladását
CP23	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatási tevékenységek során
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Csapatban dolgozik
CT2	Értékeli a kulturális és művészeti kifejezésformák sokszínűségét
CT3	Kritikusan viszonyul az információkhoz és azok forrásaihoz
CT5	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit

¹ A tanulmányi program tantervből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP 3, CP5, CP10, CP13, CP19, CP 26, CP27, CT4	1. Ismeri az általános nyelvészeti, irodalomelméleti, a magyar irodalomra, valamint a világ- és összehasonlító irodalomra vonatkozó terminusokat	1. Magyar nyelven anyanyelvi szinten ért, ír és beszél
CP2, CP3, CP5, CP6, CP9, CP11, CP12, CP14, CP15, CP19, CP24, CP25, CP26, CP27	2. Ismeri a magyar kultúrában megjelenő nyelvi és irodalmi jelenségek történetét, és a magyar kultúra kontextusában kritikusán viszonyul ezekhez	2. Képes a nyelvészet, az irodalomelmélet, valamint a magyar, az világ- és az összehasonlító irodalom történetének fogalmait megfelelően alkalmazni, továbbá tudományos vagy irodalmi szövegeket elemezni, felülvizsgálni és megfogalmazni
CP2, CP6, CP11, CP12, CP19, CP26, CP27, CT3	3. Ismeri az általános nyelvi és irodalmi jelenségeket, valamint a magyar népi kultúrát	3. Ismeri a magyar nyelv, irodalom és kultúra legújabb elméleteit és módszereit
CP2, CP3, CP10, CP22, CT3, CT5	4. Magabiztosan alkalmazza a magyar nyelvű írásművészet eszközeit, és magas színvonalon elemzi a magyar irodalmi szövegeket	4. Képes kreatív ötleteket és innovatív technikákat kidolgozni a szakterületén, valamint terminológiai adatbázisokat létrehozni

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató ismeri és érti a pragmatika alapfogalmait, főbb elméleti irányzatait és terminusait, különös tekintettel a beszédaktusokra, az implikaturákra, a relevanciaelméletre, valamint a nyelvi udvariasság kérdéskörére.
2. A hallgató érti a nyelvhasználat kontextusfüggő működését, valamint azt, hogy a jelentés miként jön létre explicit és implicit kommunikációs folyamatokban.
3. A hallgató ismeri a pragmatikai kompetencia és a metapragmatikai tudatosság fogalmát, továbbá a pragmatikai adatgyűjtés és -értelmezés alapvető módszereit és problémáit.
4. A hallgató megérti a pragmatikai jelenségek társadalmi, kulturális és interakciós beágyazottságát, valamint ezek szerepét a különböző beszédhelyzetekben és diskurzustípusokban.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató képes pragmatikai szempontból elemezni különböző nyelvi adatokat és diskurzusokat, azonosítva bennük a beszédaktusokat, implikaturákat, udvariassági stratégiákat és más kontextusfüggő jelentéstípusokat.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb odalán kell feltüntetni.

2. A hallgató képes kritikus módon kiválasztani, értékelni és felhasználni a pragmatikai kutatáshoz szükséges szakirodalmi és nyelvi forrásokat, valamint tudományos nyelvezettel szóban és írásban megfogalmazni elemzéseinek eredményeit.

3. A hallgató képes önállóan vagy csoportban kisebb pragmatikai vizsgálatot tervezni és bemutatni, a tudományos módszerek, a forráskritika és a kutatásetika alapelveinek alkalmazásával.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
Bevezető beszélgetés, a tematika és a szemináriumok menetének megbeszélése, témaválasztás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal	
A pragmatika nyelvszemlélete. A nyelvészeti pragmatika kialakulása	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal	
Beszédaktusok I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Beszédaktusok II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Implicit kommunikáció. Implikaturák I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Implikaturák II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Relevanciaelmélet	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A nyelvi udvariasság elméletei I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A nyelvi udvariasság elméletei II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A nyelvi udvariasság elméletei III.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Pragmatikai kompetencia, metapragmatikai tudatosság; a pragmatikai adatgyűjtés módszerei és problémái	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

Evaluativ morfologia és morfo pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Műhely: nyelvi adatok elemzése a megbeszélte pragmatikai jelenségek szempontjából	közös elemzés	
Összefoglalás, gyakorlatok, a vizsga megbeszélése	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

Könyvészet

Kötelező irodalom:

- Reboul & Moeschler 2005. A pragmatika születése. In uő: *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába*. Budapest: Osiris, 27–47.
- Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába. Funkcionális kognitív megközelítés*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Brown & Levinson 2008 [1987]. Univerzálisak a nyelvhasználatban: az udvariasság jelenségei. In Síklaki István (szerk.): *Szóbeli befolyásolás II. Nyelv és szituáció*. Budapest: Typotex, 37–118.
- Kádár Edit & Németh Boglárka 2020. A nyelvtani középfok atenuatív használata a magyarban. Egy jeles(*-ebb) évforduló tiszteletére. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 32: 317–27.
- Sperber & Wilson 2008. Kölcsönös tudás és relevancia a megértés elméletében. In Síklaki István (szerk.): *Szóbeli befolyásolás II*. Budapest: Typotex, 171–193.
- Tannen, Deborah 2019 [1992]. Miért értjük félre egymást? Kapcsolataink a beszélgetési stíluson állnak vagy buknak. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Ajánlott irodalom:

- Austin, J. L. 1990. *Tetten ért szavak*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Bencze M. Ildikó 2014. Kísérleti pragmatika. In Pléh–Lukács (szerk.): *Pszicholingvisztika 1–2*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 813–857.
- Cseresnyési László 2007. Pragmatika: a kontextus tudománya. In Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): *Magyar nyelvmester*. Budapest: Tinta Kiadó, 78–83.
- Grice, H. P. 1988. A társalgás logikája. In Pléh Cs. – Síklaki I. – Terestyéni T. (szerk.): *Nyelv, kommunikáció, cselekvés I*. Budapest: Tankönyvkiadó/Osiris, 213–228.
- Győri Miklós 2014. Nyelv, kommunikáció és megismerés az autizmusban. In Pléh–Lukács (szerk.): *Pszicholingvisztika 1–2*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1345–82.
- Németh T. Enikő 2006. Pragmatika. In Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 222–261.
- Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.) 1988. *Nyelv, kommunikáció, cselekvés I*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Searle, John R. 1975. Közvetett beszédaktusok. Pléh – Síklaki – Terestyéni (szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Budapest: Osiris, 62–81.
- Síklaki István (szerk.) 2008. *Szóbeli befolyásolás. II. Nyelv és szituáció*. Budapest: Typotex.
- Horn, Laurence R. – Ward, Gregory 2006. *The Handbook of Pragmatics*. Oxford, Blackwell.

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés, filmnézés: Gervais, Ricky – Robinson, Matthew: <i>The invention of lying</i> , 2009.	közös megbeszélés	

Bevezető beszélgetés a közösen megnézett filmről	közös megbeszélés	
Alkalmazott pragmatika	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Kriminalisztikai nyelvészet	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Manipuláció és meggyőzés	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
A kérdés pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
A bocsánatkérés pragmatikája; a szerénység pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
A visszautasítás pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Az ígéret pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Humor	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Az udvariatlanság pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Az egyet nem értés pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
A félreértések pragmatikája	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
Összegzés	közös megbeszélés	

Könyvészet

- Németh Erzsébet 2006. A meggyőzés lélektana. In uő: *Közszerelés. A társadalmi szintű kommunikáció kézikönyve*. Budapest: Osiris, 116–97.
- Coulthard, Malcolm & Johnson, Alison 2007. The work of the forensic linguist; The linguist as expert witness. In uő: *An Introduction to Forensic Linguistics*. London / New York, 121–43; 200–15. Web: http://pasca.uns.ac.id/s3linguistik/wp-content/uploads/sites/44/2016/10/Malcolm_Coulthard_Alison_Johnson.pdf
- Ürmösné Simon Gabriella 2019. *Miben segítik a nyelvi ujjnyomok a nyomozást? Magyar Rendészet* 19/1: 65–75. Web: http://real.mtak.hu/103232/1/MR_2019_1_4_Urmosne_Simon.pdf
- Ránki Sára 2011. A kriminalisztikai szövegnyelvészet hazai kutatástörténete 1960-tól 1990-ig. *E-nyelv magazin* 3. Web: <http://e-nyelvmagazin.hu/2011/08/31/a-kriminalisztikai-szovegnyelveszet-hazai-kutatastortenete-1960-tol-1990-ig/>
- Hugyecz Enikő Henriett 2011. Ki a szerző? – Avagy hogyan profiloznak a laikusok? *E-nyelv magazin* 3. Web: <http://e-nyelvmagazin.hu/2011/08/31/ki-a-szerzo-%E2%80%93-avagy-hogyan-profiloznak-a-laikusok/>
- Ránki Sára 2019. *Nyelvi profilozás az interneten* [előadás]. Web: https://www.youtube.com/watch?v=vCfcO4dumaQ&t=6s&ab_channel=Nemzetk%C3%B6ziGyermeKment%C5%91Szolg%C3%A1lat
- Árvay Anett 2003. A manipuláció és a meggyőzés pragmatikája a magyar reklámszövegekben. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 20: 11–35.
- Bárházi Eszter 2008. Manipuláció, valamint manipulációra alkalmas nyelvhasználati eszközök sajtóreklámokban. *Magyar Nyelv* 104/4: 443–463. On-line: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/08-4/barthazi.pdf>
- Komár Zita 2019. *Meggyőző és manipulatív befolyásolási stratégiák a reklámretorika szemszögéből: szalmabáb, hamis dilemma, személyeskedés és egyéb reto-logikai érvelési hibák tettenér(t)ése*. DMMD ADAPTER, 75–96. On-line: http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/5138/1/Komar_Zita.pdf
- Szili Katalin 2004. A feldolgozás módszereinek kialakulása. In uő: *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 97–100.
- Szili Katalin 2004. A kérdés pragmatikája a magyar nyelvben. In uő: *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 103–120.
- Szili Katalin 2004. *Elnézést, bocsánat, bocs... (A bocsánatkérés pragmatikája a magyar nyelvben)*. In uő: *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 137–56.
- Małgorzata Suszczyńska 2003. A jóvátevés beszédaktusai a magyarban. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 20: 255–94.
- Szili Katalin 2004. A bókra adott válasz pragmatikája (Adalékok a szerénység nyelvi megnyilvánulásához a magyar nyelvben). In uő: *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 156–74.
- Szili Katalin 2004. Hogyan is mondunk nemet magyarul? In uő: *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 120–37.
- Falyuna Nóra 2016. Az arcvédő hazugság. A szívességgkérés elutasításában megjelenő hazugság vizsgálata. *Jelentés és Nyelvhasználat* 3: 21–48.
- Nowosielski Diána 2016. Az ígéret beszédaktusának vizsgálata a mai magyar nyelvhasználatban. *Jelentés és Nyelvhasználat* 3: 63–98.
- Nemesi Attila László 2015. Melyik pragmatikaelméletnek van a legjobb „humorérzéke”? In Bódog Alexa – Csátár Péter – Németh T. Enikő (szerk.): *Használat és hatás. Újabb eredmények a magyarországi pragmatikai kutatásokban*. Budapest, Loisir Könyvkiadó, 123–156.
- Nemesi Attila László 2019. Releváns-e a humor a relevanciaelméletben? *Jelentés és Nyelvhasználat* 6: 1–31.

- Tóth Loretta 2013. Hogyan szórakoztat az udvariatlanság? Az offenzív viselkedés megjelenése a Magyar Televízió kvízműsoraiban. *Médiakutató* 13/1: 4–17. On-line: http://www.mediakutato.hu/cikk/2013_01_tavas/01_offenziv_viselkedes_magyar_tv_kvizmusoraiban.pdf
- Schirm Anita 2015. Kóros udvariatlanság. *Nyelv és Tudomány* 2015. nov. 6. On-line: <https://www.nyest.hu/hirek/koros-udvariatlansag>
- Tóth Loretta 2016. Arculat és udvariatlanság a társalgási interakciókban. *Magyar Pszichológiai Szemle* 71/3: 497–511.
- Tannen, Deborah 2019 [1992]. Miért értjük félre egymást? Kapcsolataink a beszélgetési stíluson állnak vagy buknak. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata.	Írásbeli vizsga	50%
	A megbeszélte jelenségek ismerete.		
	A bemutatott pragmatikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi példák helyes használata.		
9.5 Szeminárium/ Labor	A szemináriumon tartott bemutató felépítése, tartalma, kivitelezése, ill. a vitában való aktív részvétel.	Szemináriumi bemutató és vitaindító megtervezése és kivitelezése	40%
	A szemináriumi témáról tartott előzetes megbeszélésen való aktív részvétel.	A szemináriumi bemutató és vitaindító tervezetének bemutatása és indoklása.	5%
	Aktív részvétel minimum 11 szemináriumon.	Szemináriumi részvétel	5%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• A pragmatikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. • Koherens, figyelemfelkeltő előadásmód. • A hallgató kollégák bevonása a szemináriumi tevékenységbe. • Legalább 11 szemináriumi jelenlét. • Az előadásokon és szemináriumokon való jelenlét feltétele: a diákok csak kérésre, az órai tevékenység részeként használnak telefont óra közben, és minimalizálják az egyéb elektronikus eszközök (pl. táblagép, laptop) használatát is (kizárólag jegyzetelésre, amennyiben feltétlenül szükséges).			

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
							
							

Kitöltés időpontja:

04.06.2026.

Előadás felelőse:

Németh Boglárka

Szeminárium felelőse:

Németh Boglárka

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az *Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás* szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.